

Irak i Kurdystan - kraina między dwiema rzekami

Plan wyprawy:

1

Warszawa - Bagdad

Przylot do Bagdadu, transfer do hotelu. Nocleg w Bagdadzie.

2

Bagdad

Dziś dzień na poznawanie Bagdadu. Odwiedzimy Muzeum Narodowe, w którym zgromadzono cenne eksponaty z czasów cywilizacji Mezopotamii, Abbasydów i Persji. Zostało ono splądrowane podczas i po inwazji na Irak w 2003 roku. Spacer ulicą Al-Rashid, jedną z głównych alei w centrum Bagdadu, nazwaną na cześć kalifa Abbasydów Haruna ar-Rashida. To jedno z najważniejszych charakterystycznych miejsc w mieście ze względu na jego historię polityczną, duchową, miejską i kulturalną. Zajrzemy też na targ wyrobów z miedzi i udamy się na przejażdżkę łodzią po Tygrysie. Potem odwiedzimy Shabandar, najstarszą herbaciarnię w Bagdadzie. Przejdziemy ulicą Mutanabbi, która jest historycznym centrum Bagdadu, gdzie znajdują się stoiska z książkami na świeżym powietrzu, zobaczymy Plac Wyzwolenia Tahrir i plac Firdos, gdzie Amerykanie obalili pomnik Saddama, a jeśli czas pozwoli również Łuk Ktezyfona, największy łuk bez kolumn, zabytek z epoki Sasanidów, datowany na III-VI wiek.

Nocleg w Bagdadzie

3

Nadżaf

Wyjazd do świętego miasta Nadżaf, wizyta w Babilonie, głównym mieście Mezopotamii, którego początki sięgają 2300 r. p.n.e. Brama Isztar i spacer przez południowe i północne pałace króla Nabuchodonozora. Zobaczymy też miejsce spoczynku Aleksandra Wielkiego oraz Pałac Saddama, zbudowany obok starożytnego miasta Babilon oraz Sanktuarium Imama Alego, który był czwartym kalifatem islamskim, wnukiem i zięciem Mahometa. Odwiedzimy też największy cmentarz na świecie - Wadi Salam, gdzie spoczywa ponad 6 milionów ludzi.

Nocleg w Nadżafie.

4

Nasiriyah

Przejazd do Nasiriyah. Po drodze odwiedzimy w Uruk, starożytne miasto Mezopotamii, uważane za jedno z największych miast na świecie. W tym miejscu powstało pierwsze na świecie pismo, datowane na 4000 r. p.n.e. Ziggurat w Ur, neosumeryjski ziggurat, pochodzi z 2100 r. p.n.e. Jest to również miejsce narodzin proroka Abrahama.

Nocleg w Nasiriyah.

5

Marches - Basra

Dzień zaczniemy od wycieczki do Marshes, jednego z najsłynniejszych bagien na świecie i najpiękniejszych miejsc w Iraku. Wybierzemy się na przejażdżkę łodzią po Eufracie i skosztujemy grillowanej ryby masgouf przygotowywanej przez rdzennych mieszkańców Marshland. Następnie udamy się do miasta Korna, aby zobaczyć drzewo Adama - biblijne Drzewo Wiedzy w miejscu, gdzie znajdował się biblijny Raj. To tam spotykają się Tygrys i Eufrat. Przejazd do Basry.

Nocleg w Basrze.

6

Basra - Bagdad

Zwiedzanie starej Basry, dzielnicy Shanasheel. Shanasheel (balkon) to islamski drewniany element architektoniczny umieszczany na frontowej fasadzie budynków mieszkalnych. Odwiedzimy też targ rybny i wybierzemy się na przejażdżkę łodzią do Shat Al-Arab, aby zobaczyć zatopiony jacht Saddama.

Po południu przejazd do Bagdadu (około 5 godzin jazdy).

Nocleg w Bagdadzie.

7

Bagdad - Samara - Mosul

Wyjazd do Samarry, założonej w 836 roku przez kalifa Abbasydów. Zobaczymy słynny Minaret Małwya i minaret Abu Dulaf. Odwiedzimy Hatrę, pochodzący z II wieku p.n.e. kompleks kilka świątyń poświęconych różnym bogom. Jest to jedno z najbogatszych stanowisk archeologicznych w górnej Mezopotamii.

Następnie przejazd do Mosulu.

Nocleg w Mosulu.

Mosul

Dzień zaczniemy od poznawania najciekawszych miejsc w Mosulu. Odwiedzimy Wielki Meczet Nouri, lokalny targ rybny, Wielki Meczet Saddama, przejdziemy się po starym bazarze i zobaczymy Mur Asyryjski.

Następnie wyruszymy do Erbilu, gdzie zobaczymy 7000-letnią Cytadelę (obecnie częściowo zamknięta z powodu prac renowacyjnych). Jest to najstarsze nieprzerwanie zamieszkane miasto na Ziemi (istnieją miasta być może tak stare, ale nie zamieszkane nieprzerwanie). Cytadela Erbilu była kiedyś sumeryjskim miastem zwanym Urbellum lub Arbella (4 bogów). Podobno podczas jednej ze swoich podróży odwiedził je Abraham. Kiedyś mieściła się tam Świątynia Bogini Ishtar. Było to również miasto, do którego uciekł Dariusz III po porażce z Aleksandrem Wielkim na pobliskich równinach Gaugameli.

W Cytadeli odwiedzimy słynne Muzeum tekstyliów, mieszczące się w 220-letniej rezydencji. Można tam zobaczyć starożytną kurdyjską broń, tradycyjne stroje, ręcznie robione dywany z różnych regionów i epok kurdyjskiej historii, biżuterię i zdjęcia. Oprócz zabytków kurdyjskich znajduje się tam wiele eksponatów z Iranu i Turcji. W sklepie z pamiątkami muzeum można nabyć wyroby lokalnego rzemiosła. Naprzeciwko muzeum znajduje się duży i znany antykwariat, w którym można nabyć „kawałek historii” Kurdystanu, a także bardziej współczesne wyroby rzemieślnicze.

Odwiedzimy też targ spożywczy i kryty bazar Qaysari, gdzie handluje się biżuterią, złotem i srebrem, dywanami, antykami i wieloma innymi ciekawymi przedmiotami, a także smacznymi słodyczami i lokalnymi przysmakami.

Zobaczymy też Minaret Choli, jeden z najsłynniejszych zabytków Erbilu, pochodzący z okresu Atabag (XII wiek). Konstrukcja została zbudowana z wypalanych cegieł i płytek importowanych z Egiptu mającego w starożytności silne związki z Kurdystanem. Pochylony minaret jest ostatnim ocalałym fragmentem najsłynniejszego historycznego meczetu w Erbilu, który z czasem uległ niemal całkowitemu zniszczeniu. Nieopodal znajduje się wejście do dużego parku z licznymi posągami słynnych poetów i pisarzy, w tym imponującą statuą ibn al-Mustawfięgo (1169-1239), największego historyka Kurdystanu.

Nocleg w Erbilu.

9

Duhok

Rano wyjazd do Duhok. Na początek zwiedzanie klasztoru Dayro d-Mor Matay (klasztor św. Mateusza/IV wiek), gdzie przewodnikami są mieszkający w klasztorze mnisi. Klasztor jest jednym z najsłynniejszych miejsc wschodniego chrześcijaństwa i poza kilkoma koniecznymi zamknięciami jest w ciągłym użyciu od prawie 2000 lat. Po zwiedzeniu klasztoru przejazd do Gaugameli – miejsca słynnej bitwy między królem Dariuszem III, a Aleksandrem Wielkim.

Stojąc na wzgórzu z widokiem na rozległą równinę poniżej można sobie wyobrazić bitwę, która uczyniła Aleksandra królem Persji i niekwestionowanym władcą cywilizowanego świata.

Następnie udamy się do Lalish, celu pielgrzymek Jezydów, jednego z najbardziej tajemniczych ludów na świecie. Posłuchamy opowieści o starożytnych rytuałach tego ludu, które są uważane za pozostałość pierwotnej religii Kurdystanu.

Lalish jest jednym z najbardziej wyjątkowych miejsc w całym regionie Kurdystanu, centrum kulturowym i religijnym, a także miejscem spokoju, ciszy i naturalnego piękna. To małe górskie miasteczko jest najświętszym miejscem etniczno-religijnej społeczności jezydzkiej i miejscem spoczynku niektórych z najważniejszych postaci religijnych, takich jak szejka Adi (1070-1162), który skodyfikował teologię jezydzką i zunifikował wcześniej rozbieżne nauki. Jezydzi czują się zobowiązani do odbycia w ciągu swojego życia sześciodniowej pielgrzymki do Lalish, aby odwiedzić grób szejka

Adiego i inne święte miejsca.

W ostatnich latach, a szczególnie odkąd świat usłyszał o jezydach z powodu okrucieństw popełnionych na nich przez ISIS, święta wioska stała się atrakcją turystyczną dla Kurdów i zagranicznych gości, którzy chcą zrozumieć i wiarę, kulturę i tradycje prześladowanych mniejszości. W Lalish żyje tylko kilku stałych mieszkańców, którzy mają za zadanie dbać o piękno tego miejsca, chociaż w okolicznych miastach i wioskach mieszka wielu Jezydów, którzy często je odwiedzają, szczególnie w weekendy. Większość z nich jest bardzo chętna, aby dzielić się swoją religią, kulturą i tradycjami z osobami z zewnątrz. Lalish jest otwarte na wizyty osób wszystkich wyznań; pracują tam przewodnicy turystyczni, którym społeczność Jezydów oficjalnie powierzyła zadanie pomocy i edukacji zwiedzających.

Ponieważ cała wioska jest święta, wszyscy muszą zdjąć buty (można nosić skarpetki). Jazydzi wierzą, że na każdym progu czekają aniołowie, więc należy zachować szczególną uwagę przy przechodzeniu przez próg. Zgodnie z tradycją nie jest wskazane noszenie ubrań w kolorze niebieskim.

Jezydzi wierzą, że Lalish to miejsce, w którym po wielkim potopie spoczęła Arka Noego, a życie zaczęło się na nowo. Co roku tysiące Jezydów podróżuje do Lalish, aby napić się świętej wody źródlanej płynącej przez całą wioskę.

Istnieje wiele kontrowersji dotyczących rzeczywistych wierzeń tego tajemniczego ludu. Niektórzy błędnie nazywają ich „czcicielami diabła”, co jest dalekie od prawdy. Ich nauki zostały zapisane między innymi w Meshef Resh (Czarnych Księgach), które zawierały relacje o stworzeniu. Mówi się o tych objawieniach, że „osoby z zewnątrz nie mogą ich ani czytać, ani oglądać”, a księgi powszechnie uważa się za zaginione. Jezydzi są zamkniętą społecznością i nie można ani nawrócić się na jezydyzm, ani poślubić kogoś spoza wiary. Są znani jako zaciekli wojownicy, co może być zaskoczeniem, bo w spotkaniach z przybyszami są łagodnym i gościnnym ludem.

W Al Qush zobaczymy grób Nahuma, proroka Starego Testamentu (VII w. p.n.e.), który znajduje się obok klasztoru Mar Gorgis i kościołów Mar Mekha (III w. n.e.), a także słynny klasztor w górach nad grobowcem. Jaskinie wokół klasztoru były niegdyś zamieszkałe przez sześciuset mnichów. Klasztor Rabban Hormizd został założony około 640 r. n.e. i był oficjalną rezydencją patriarchów linii Elija Kościoła Wschodu od 1551 r. do XVIII w., a po zjednoczeniu z Rzymem na początku XIX w. stał się ważnym klaszturem Kościoła Chaldejskiego. Został nazwany na cześć Rabbana Hormizda (rabban to syryjskie określenie mnicha), który założył go w VII w. i został pochowany w sanktuarium.

Nocleg w Duhok.

10

Soran

Rano wyjazd do Soran. Po drodze zwiedzanie ruin medresy Qubahan i starożytnego miasta Amadiya pochodzącego z czasów asyryjskich, położonego na wysokim cyplu nad zapierającym dech w piersiach widokiem. Miasto wykorzystuje wody geotermalne mające tu swoje źródło. Jest położone na wysokości 1400 m n.p.m. Otoczone wzgórzami, niegdyś było niemal nie do zdobycia. Brama miejska (Bab Zebar) znajduje się w jego wschodniej części. Została zbudowana przez Imaduddina Al-Zanki w latach 500-600 n.e. W środku miasta znajduje się trzydziestometrowy minaret, na którym wyraźnie widać islamskie zdobienia (arabeski). Został zbudowany w czasach sułtana Husajna Waliiego i był częścią już istniejącego starożytnego miasta. Przejdziemy obok synagogi z III wieku i odwiedzimy starożytną egipską madrassę, wielki meczet, lokalny bazar oraz starożytną bramę miasta, a także prehistoryczną jaskinię Shanidar będącą schronieniem neandertalczyków. Podczas zwiedzania zatrzymamy się na tradycyjną herbatę.

Nocleg w Soran.

11

Sulaymaniyah

Rano wyjazd do Sulaymaniyah, po drodze zatrzymamy się w Rawanduz i zobaczymy niesamowitą Hamilton Road – jedno z największych osiągnięć inżynieryjnych ostatnich stuleci. Alexander Hamilton wytyczył drogę z Shaqlawa do Iranu pokonując przeszkody, o których mówiono, że są nie do pokonania przy użyciu dostępnej technologii, a dodatkowym utrudnieniem było wrogie nastawienie lokalnych plemion.

Zobaczymy też wodospady Bekhal i Geli Ali Beg oraz wąwóz Rawanduz. Lunch w Shaqlawa.

Po przybyciu do Sulaymaniyah odwiedzimy niesławny Czerwony Dom, w którym Saddam torturował i zabił tysiące Kurdów. Zwykle odwiedzającym towarzyszy któryś z byłych więźniów. Wejście do więzienia, przypominające jaskinię, pokryte małymi lustrami reprezentującymi ponad 185 000 „zaginionych” – mężczyzn, kobiety i dzieci, którzy „zniknęli” podczas rządów terroru Saddama. Odwiedzimy też bazar Suli i słynną herbaciarnię Sha’ab, a jeśli czas pozwoli, udamy się na górę Goizha, aby zobaczyć miasto z góry. W pogodny dzień widoczność sięga granicy z Iranem. Wieczorem zakwaterowanie w hotelu w Sulaymaniyah i nocleg.

12

Sulaymaniyah

Rano wyjazd do Halabdy, gdzie 16 marca 1988 r. Saddam Hussein nakazał użycie broni chemicznej w ataku na co najmniej 24 kurdyjskie wioski, z których najbardziej znana jest Halabda. W wyniku bezpośredniego ataku chemicznego zginęło co najmniej 5000 osób, a szacuje się, że kolejne 10 000 osób zostało rannych lub cierpiało na przewlekłe choroby. Przed zakończeniem wojny na te tereny wkroczyli Irakijczycy i całkowicie zniszczyli miasto.

W marcu 2010 r. iracki trybunał karny uznał masakrę w Halabdy za ludobójstwo. Saddam został stracony za inne zbrodnie tuż przed tym, jak miał zostać osądzony za zbrodnie dokonane w Kurdyście. Dziś miasto znów żyje i jest żywym świadectwem niesamowitej wytrwałości Kurdów i ich zdolności do przetrwania najbardziej brutalnego ataku na lud i kulturę. Muzeum i Cmentarz Pamięci w Halabdy są zarówno fascynujące, jak i wzruszające.

Odwiedzimy piękny wodospad Ahmed Awa, gdzie „Trzej Wędrowcy” przeszli do Iranu i w tej scenerii zjemy prosty piknikowy lunch.

Po południu powrót do Sulaymaniyah i odpoczynek w hotelu. Wieczorem uroczysta kolacja pożegnalna w jednej z eleganckich restauracji w mieście.

Nocleg w Sulaymaniyah.

13

Erbil - Warszawa

Wyjazd do Erbilu, krótki rejs łodzią po jeziorze Dokan, wizyta w Koya, spacer po starym żydowskim bazarze i ruinach karawanseraju.

Transfer na międzynarodowe lotnisko w Erbilu i przelot do Polski.

Cena:

11 950* PLN

* cena gwarantowana dla grupy min 8-osobowej

Dopłata do pokoju jednoosobowego 1450 PLN

Cena obejmuje:

- Noclegi w hotelach 4* i 3* (lokalna standaryzacja) w pokojach dwuosobowych
- Śniadania
- Transery i transport zgodnie z programem klimatyzowanym samochodem
- Wszelkie dokumenty i permity na wjazdy do miejsc tam gdzie są wymagane
- Opiekę polskiego pilota ADVENTURE CLUB
- Opiekę i usługi lokalnych pilotów i przewodników angielskojęzycznych
- Bilety wstępu do miejsc zgodnie z programem
- Wszelkie opłaty lokalne wymagane na trasie
- Miejscowy podatek turystyczny
- Ubezpieczenie KL/NW podróżne (Koszty leczenia: 500.000 PLN)

Cena nie obejmuje:

- Biletów lotniczych Warszawa - Bagdad - Erbil - Warszawa ok. 4600 PLN
- Kosztów wizy do Iraku (ok. 130 USD)
- Kosztów wyżywienia poza śniadaniem (ok. 200 USD /pobyt /osoba)
- Zwyczajowych napiwków (ok. 70 USD)
- Innych atrakcji fakultatywnych i innych wydatków osobistych

Adventure Club nie ponosi odpowiedzialności za zakup biletów przez klientów przed oficjalną informacją, że wyjazd został potwierdzony oraz przed podaniem, jakie dokładnie połączenia lotnicze posiada już grupa, w przypadku zakupu indywidualnego.